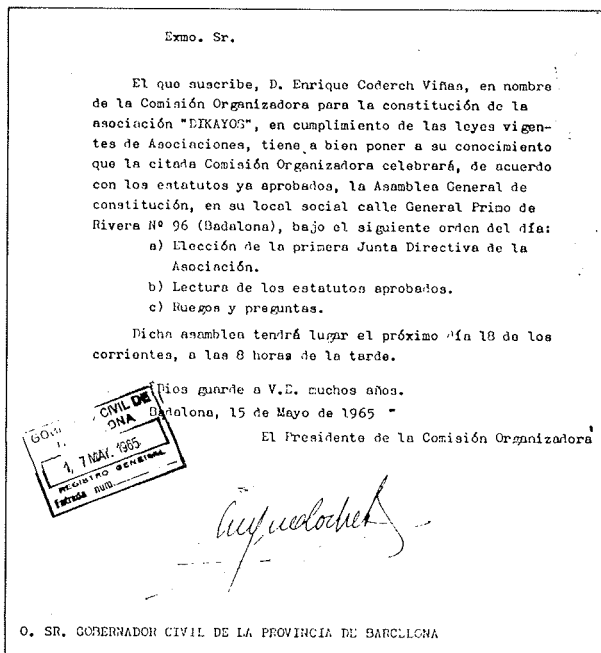


## Dikayos

Abel Mariné i Font



Dikayos és una paraula grega que vol dir «just». Per això, per un sentit de justícia, un grup d'estudiants i de llicenciats badalonins l'escolliren a finals de la dècada dels cinquanta per a donar nom a una associació de caràcter benèfic-docent que per aquells anys sorgí a Badalona amb la finalitat de paliar, si més no en part, el dèficit de places escolars a l'abast de la classe obrera de la ciutat, llavors mancada de centres oficials d'ensenyament secundari.

La iniciativa fou de Gustau Hidalgo Bachs, estudiant d'enginyer, que trobà tot seguit el recolzament d'altres universitaris badalonins, els quals, després d'una reunió que tingué lloc el gener del 1956,

començaren el mes següent en una aula de l'Escola Municipal de Música que els cedí Santiago March, alcalde de la ciutat, que també els facilità llibres i material docent necessari.

El quadre de professors quedà constituït per l'esmentat Gustau Hidalgo, nomenat responsable, i per Francesc Abel, Jordi Abel, Miquel Castellón, Enric Coderch, F. Miquel, presbíter, i Josep Lluís Morillo, els quals s'adreçaren a diferents mestres de Badalona, sobretot als de les escoles nacionals, a fi i efecte de que els enviessin alumnes de provada capacitat intel·lectual i de pocs medis econòmics.



Aquells 7 universitaris que el febrer del 1956 s'agruparen per a preparar 5 nois per a l'examen d'ingrés de batxillerat, l'octubre del 1960 havien passat a ser 33 i feien classes a més de 30 alumnes, distribuïts en quatre cursos de batxillerat.

L'important augment d'alumnes i, en conseqüència, de professors al llarg d'aquells quatre anys i mig i dels primers seixanta, creà problemes d'espai que obligaren a Dikayos, que als seus inicis no tenia encara nom oficial (es parlava d'escola nocturna de batxillerat), a fer diversos trasllats. Així, el curs 1957-58, durant el qual l'Ajuntament li assignà ja 8.000 ptes. del pressupost municipal, deixà l'Escola de Música i es desplaçà al segon pis del Círcol Catòlic, que fou cedit pels responsables de l'entitat. El curs següent, el 1958-59, passà als locals del Col·legi Municipal d'Ensenyament Mitjà Albèniz (situat a la riera Martí Pujol, cantonada amb la carretera nova) gràcies a les facilitats donades pel seu Patronat, i de manera especial pel seu Director, Joan Canals. Si bé en un principi els horaris d'uns i d'altres eren compatibles perquè les classes del centre acabaven a les sis, mentre que les de Dikayos començaven a tres quarts de set del vespre, el curs 1960-61 l'Albèniz les perllongà fins dos quarts de vuit, amb la qual cosa Dikayos hagué de buscar-se un nou local. Després de diverses gestions, l'Ajuntament deixà una part de l'antic edifici de Correus, avui ja enderrocat (es trobava a la carretera, cantonada amb

el carrer del Carme), que fou la seu de l'escola fins al 1968, any en què en marxà perquè, segons estaments oficials, l'immoble amenaçava ruïna, per a tornar a l'Albèniz, que ara podia ja usar en la seva totalitat en quedar inutilitzat per haver-se creat l'institut d'igual nom; aquest edifici allotjà Dikayos fins la dissolució de l'escola, que tingué lloc el juliol del 1971.

Els components de Dikayos van voler

legalitzar el centre des de bon començament. Per aquest motiu, una Comissió de professors elaborà uns estatuts dividits en 9 capítols i 39 articles, més una disposició final, que foren signats el 5 d'abril del 1961 i presentats l'endemà al Govern Civil de Barcelona, acompanyats d'una instància en la qual se sol·licitava el permís per a la constitució de l'associació. Tres anys i mig després encara no s'havia obtingut resposta. Es tornà a sol·licitar, i finalment arribà, afirmativa, del Ministeri de Governació, amb data de 26 de gener de 1965.

De tota manera, durant aquells anys Dikayos, bé que sense permís oficial, funcionà amb normalitat oficiosament i es regí pels estatuts encara no aprovats, que feien referència a la denominació i a la naturalesa de l'associació, a les finalitats, als beneficiats (requisits i condicions), als règims econòmic i de govern, a les juntes generals, al consell rector, al responsable o president, al secretari, al comptador, a l'òrgan consultiu...

Concedit el permís governatiu, el 18 de maig del 1965 tingué lloc l'Assemblea General de Constitució de Dikayos, en la qual s'escollí la primera Junta Directiva «oficial», que quedà formada per: Josep Grífol, president; Enric Coderch, secretari; Abel Mariné, comptador; Llorenç Casanova, vocal d'activitats; Joan M.<sup>a</sup> Selva, vocal bibliotecari; Jordi Porta, vocal de laboratori; Leandre Sitjà, vocal de local; Francesc Carreté, vocal de matrícules, i Enric Xicola, vocal d'esports. Abans d'aquesta assemblea, n'havien estat responsables, a més de l'esmentat Gustau Hidalgo, Enric Coderch, Llorenç Casanova, Joaquim Colomé, Josep Manuel Sabater, Enric Xicola i Josep Grífol, el qual fou



ratificat en aquella reunió. A partir de l'octubre del 1965, i fins al 1970, en foren Abel Mariné i Josep Guitart.

El curs 1970-71, que fou el darrer, s'intentà una nova fórmula, que consistí en la divisió dels sis cursos de batxillerat en tres nivells o grups, amb un responsable per a cada nivell i amb un coordinador general. Era l'última temptativa de renovació d'una entitat que a finals dels anys seixanta, després de més de 10 de funcionament, havia entrat en crisi per diverses circumstàncies que apuntarem més endavant. Però l'inert no reeixí i, finalment, el 9 de juliol del 1971, reunits Carme Aymà, Núria Casals, Núria Giménez, Josep Guitart, M.<sup>a</sup> Dolors Lledó, Maria Masip i Francesc Planas, fou redactada l'acta que donava raó de la definitiva desaparició de Dikayos.

Fins aquí una breu i asèptica exposició d'alguns dels fets més importants, documentats en les actes i els informes de l'escola.\* És evident que n'han quedat per explicar molts d'altres, com també hauríem pogut citar molts més noms perquè Dikayos fou una institució viscuda intensament per una pluralitat de persones de diferents tarannàs i ideologies.

És molt arriscat, per tant, intentar d'exposar, donada l'obligada limitació d'aquest article, què era, què volia i què va assolir aquesta entitat, creiem que força singular i interessant, ensems que molt il·lustrativa de la manera de pensar i d'actuar d'un tipus de gent que els anys seixanta era,

o volia ser, «inquieta» i «progressista».

Com hem dit abans, va néixer a finals dels anys cinquanta per la iniciativa «d'uns» universitaris badalonins. Podem dir, però, que va ser obra «dels» universitaris badalonins perquè quasi tots els que ho eren per aquells anys hi van passar un moment o altre, i en més o menys grau hi col·laboraren. No eren molts els que llavors seguien estudis universitaris (ens referim als inicis de Dikayos principalment), gairebé tots es coneixien encara que fossin de facultats diferents, es trobaven als mateixos llocs (a la Rambla, al tren, a l'autobús, al tramvia, a la biblioteca de la Caixa, molt a la vora d'un dels locals de Dikayos, al cine-club Studio...) i s'ho deien.

Inicialment presidí l'actuació de l'escola un esperit cristià actiu, originat no per una motivació benèfica sinó per una idea de justícia social, que donava molta importància a la disciplina, a les qüestions acadèmiques, que es portaven de manera molt estricta, i a la selecció i al control de professors i d'alumnes, que eren rigorosos. Però això aviat resultà insuficient. A principis dels seixanta hi arribà la creixent inquietud política i social del món universitari barceloní, i un bon sector del professorat no va voler limitar-se a fer unes classes de batxillerat i a donar una formació que es traduís en una responsabilització de l'alumnat davant dels seus problemes de classe.

Les discussions respecte de què fer i com

fer-ho foren moltes i a vegades molt aspres, i fins i tot provocaren escissions i abandons. De mica en mica, però, la disciplina acadèmica se suavitzà, es feu notar la participació dels alumnes, a vegades molt crítics envers els professors, i es donà una major importància a les activitats «extraacadèmiques» (sessions de cinema, colloquis, conferències —recordem, per exemple, les de Lúdia Falc3n, Alexandre Cirici, Francesc Candel...—, etc.).

A partir d'aquest moment, fou tema de discussió constant la qüestió de la identitat del centre. Per a alguns, el que es feia era poc més que paternalisme que a més podia «desclassar» els alumnes. Per a d'altres, donar formació i, per què no, estudis a membres capacitats de la classe treballadora, tenia tot un sentit si aquests alumnes, un cop fora de l'escola, exercien una tasca en el seu propi medi. No és aventurat dir que sovint es reproduí al sí de Dikayos una certa lluita de classes, a més de l'enfrontament, a voltes suau, a voltes virulent, entre possibilistes i radicals. Això apartat, com tota obra voluntarista, el seu funcionament no sempre era el millor i creava problemes menys importants però més immediats, que a vegades impedièn abordar a fons les qüestions de base.

Aquests factors, als quals cal sumar-n'hi d'altres (les noves promocions d'universitaris no s'hi sentien tan interessades, el recanvi generacional no es produïa, i alguns dels propis components de l'escola creien que aquesta no solament ja no tenia sentit sinó que a més potser distreïa esforços i energies que podien orientar-se cap a d'altres direccions que consideraven més d'acord amb les circumstàncies del moment...), motivaren que els darrers cursos Dikayos anés perdent l'empenta que sens dubte tenia entre els anys 60-65. Cal afegir que la creació a Badalona d'un institut, i sobretot que aquest institut comencés a fer batxillerat nocturn en aquells moments de crisi, van fer desaparèixer un dels motius del naixement de Dikayos, l'únic que justificava la seva existència des d'un punt

de vista oficial. Efectivament, els estaments oficials de la ciutat, que apreciaven de l'escola la vessant benèfica (servia per dir que a Badalona no hi havia problema d'ensenyament per a qui volgués estudiar el batxillerat i li manquessin medis econòmics), es malfiaren sempre que no s'hi «fes política». Dikayos, com a tal institució no en va fer mai, la qual cosa no vol dir que en un moment determinat algun dels seus membres adquirís un compromís polític, generalment, però, no iniciat a l'escola. Tot plegat feu que tanqués definitivament el juliol del 1971. Es calcula que el nombre aproximat d'alumnes al llarg de la seva existència fou d'uns 200, mentre que el de professors s'acostà al centenar.

Durant 15 anys Dikayos fou un lloc de trobada, d'acció i de reflexió per a diverses persones, una bona part de les quals hi aprengué moltes coses —i no ens referim solament als alumnes—. Per això creiem que mereix un estudi i un debat més profunds. El tema queda obert. Aquí només hem volgut recordar unes dades i unes qüestions que ocuparen i preocuparen els integrants d'una institució prou característica de la Badalona dels anys seixanta.

#### NOTA

- \* Part d'aquesta documentació ha estat conservada molt de temps per un antic membre de Dikayos, Enric Borrull, i hi ha la intenció que passi a formar part de l'Arxiu del Museu de Badalona.

#### IL·LUSTRACIONS

1. — Convocatòria de l'Assemblea General de constitució «oficial» de Dikayos, que tingué lloc el 18 de maig del 1965.
2. — Equip de professors abans de començar un partit de futbol entre professors i alumnes. La Conreria, octubre del 1965.
3. — Excursió a Sant Llorenç del Munt. Març del 1966.
4. — Un grup d'alumnes. Excursió a Sant Llorenç del Munt. Març del 1966.